

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六

MỖI TUẦN RA HAI KỲ NGÀY THỨ NĂM VÀ NGÀY CHÚA NHẬT

Số: 549

BẢN LẺ MỖI SỐ: 0 \$ 06

22 Août 1918

16 tháng bảy Annam

Năm Mậu Tuất

DIRECTION ET ADMINISTRATION :
F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ
ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

Le centimètre de hauteur sur 0.085 de large. Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre quelque soit le caractère employé.

BỔ CÁO

Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi đến Đồn Quản thi Đồn quân sẽ ghi cho một cái bản để giá phân minh.

GIÁ BÁN	
TRONG BIA-PHÂN BÔNG-DƯƠNG	
Một năm.	6 \$ 00
Sáu tháng.	3 \$ 50
Ba tháng.	2 \$ 00
Mỗi số.	0 \$ 06
Đổi chỗ ở.	0 \$ 20
BAI-PHÁP VÀ CÁC THUỐC BIA	
Một năm.	20fr.00

Người ngoại-quốc chê gạo Nam-kỳ

Les étrangers n'estiment guère le riz de Cochinchine

Người ngoại-quốc mua gạo ở Nam-kỳ thường hay chê bai nhiều chuyện: là gạo không được trắng trong; là hạt không đều, lộn hạt dài, hạt tròn khó coi; là gạo trắng lộn hạt diêm, hạt vàng; còn gạo lức thì nói lộn nhiều lúa. Chúng ta cũng chẳng biết mấy người chủ nhà máy và chủ hãng Tây bán gạo là người già mồm mép, đồ thừa về cho nông phu bần khổ ráo, nói tại nông phu không biết lựa giống, không biết để riêng nhiều thứ lúa, không biết cất vựa, không biết lựa thứ lúa tốt (Bãi-xàu, Gò công, Vinhlong) mà trồng cho nhiều rải khắp ruộng. Lối của họ cũng không kiểm, trừ bề quan-viên cho tới hàng dân đã đều bán nghĩ và nhận quyết là lời hữu lý, hết sức đi nghĩ rồi cho đi là một cái vấn-đề rất trọng hệ cho kế nông phu. Chúng ta biết rõ ràng việc canh cấy trong nghề ruộng thiết khổ mà chẳng phải một đôi năm mà làm xong được việc to như vậy; họ rằng họ làm cho vựa lòng ngoại quốc. Năm nào như năm này chủ nhà máy họ nhắc nhở cái vấn-đề đó luôn, mà bề họ nhắc tới thì giá lúa phải rẽ rề.

Chúng ta không buôn bán gạo thì chúng ta dứt miệng đầu mà nói, mà ai, nói làm sao thì mình hay vậy. Mình nghĩ lại thiệt là kỳ quái, nếu ngoại-quốc chê gạo Nam-kỳ có sao họ cũng mua hoài kia. Trên thế gian có thiếu gì xứ có gạo, không phải một mình Nam-kỳ có. Nếu gạo Nam-kỳ xấu thì họ cứ việc, nơi nào có gạo tốt thì mua; như gạo bên Xiêm, gạo bên Miến-điện có thích thì dùng.

Còn ngoại quốc chê gạo trắng nhiều tằm, gạo lức nhiều lúa, có sao nhà máy và chủ hãng Tây không để lời về nông phu luôn thể.

Người mua gạo thì kể ở bên phương Tây, người ở phương Đông, mà có sao họ chê có một cách. Nói phớt qua người Annam cũng đủ hiểu, chẳng cần gì phải nói ra rằng tôi luận-thuyết việc này cho đồng bang nghe, song nghĩ lại con buôn ngoại quốc giàu-sang thiệt là con yêu của Liệt-Cường, lời của người ta nói ra, ai ai cũng cho là hữu lý, nếu mình muốn phân đối lời của người quốc thì mình phải nói làm sao cho có lý, đủ cơ, có đầu, có đuôi. Nói việc này với người Annam thì có ích cho dân, song giải cho rõ cũng có chỗ vui, có chỗ buồn; miễn là ai ghé mắt vào rồi một giây một lát lưỡng tâm nó sao xiết thì tôi chắc

rằng người đó có mang một chút Tưng-tư với đời.

Bên Thái-Tây thường hay mua gạo trắng Gò công (hột tròn) mà trước khi làm tờ giao kèo thì có coi kiểu tốt, gạo trắng trong. Chứng giao gạo đời nào có rỗng gạo Gò công, bởi vì Chê nhà máy biết khi giao gạo thì dụng cả ngàn, cả muôn bao, ai hỏi nào mà xét, mà coi cho kỹ được thì bao. Chê nhà máy muốn lời cho nhiều nên đội lúa khác. Còn bán gạo Bãi-xàu, thì cũng thế, trước khi có cho kiểu thiết rỗng Bãi-xàu, chừng giao gạo thì không ý kiếu.

Còn gạo trắng số hai tằm thường về Tây thì nhà máy dùng nhiều thứ lúa mà xay, để nhiều thứ lúa chừng nào thì tiện cho nhà máy chừng này, nhà máy dân pha lúa diêm vò nửa kia, gạo trắng có lộn diêm coi xấu lắm; ai mua mà không chê cho được. Còn gạo lức theo tờ giao kèo, thì có lộn 10 phần lúa, mà chừng giao gạo lức thì thấy có hơn 20 phần lúa. Các hãng Tây có cho người đi coi máy chạy gạo, mà làm sao mà coi cho xiết được. Lúa họ để nhiều kho, biết đâu cho rành. Người coi gạo cứ coi chỗ gạo đổ xuống mà thôi, chừng thấy gạo rơi xuống không giống như kiểu mua, thì la rầy biểu đội lúa; người trong nhà máy, là người coi nhà máy mà đi sắp đặt rồi để gì sai khiên họ, họ chẳng chịu, nói-nit, chừng đó thì được lúa thì có trục giờ rồi; mà trong một giờ máy chạy gạo đã có dư.

Ngoại-quốc chê gạo là tai mà máy ra, chê có phải là tại nông phu bần khổ thì không biết lựa giống ở đâu, cũng là tại-do lộn lúa nhiều thứ, mà ra như vậy, chứ chỉ làm có luật lệ cho rành buộc các nhà máy phải lựa lòng đôn- hậu buôn bán với thiên hạ thì họa may trừ mới là mới được.

Người phương Tây chê gạo này mỗi đúng là chê; nói thì họ chê nhiều, chứ nào bỏ đường nhiều, thứ nào bỏ đường ít, thứ nào đặt ruộng thanh rươi, người Tây có máy phân tích (analyse) họ gạo vò chia ra coi gạo giống nào tốt, hạp ý mình, họ chừng mua họ giao gạo khác với ai chê cho rành. Còn nói gạo xấu thì đừng thêm mua nữa, coi nhà máy nó có sợ không.

Thường nhà phương Tây cũng có mua hoài, thì mình biết chất họ chê đó là đời rồi. Người có tiền mà mua thì có lẽ nào không chê đen, chê trắng. Người mua khen, thì người bán phải bán mà nửa. Người mua được đó tốt mà lòng còn muốn ít hơn nữa, thì phải biết chê mới được. Việc buôn bán bình cứ nhiều chỗ thì mình cũng có làm điều xấu. Họ mua thường gạo của mình, thì mình biết gạo của mình tốt, bỏ đường nhiều,

chê đen, chê trắng thì không có can gì với sự bỏ đường đầu. Gạo trắng chờ trong tàu cũ tháng, nó hầm hơi, nó bỏ cám, gạo coi mốc, thiệt như vậy. Có nhiều hãng đem gạo về, họ phơi cho khô rồi gửi lại gạo ra trắng trong.

Gạo lức cũng mua nhiều, thì rõ là gạo lức của mình đặt thanh rươi lắm, nếu đặt mất rươi họ đại giá mua nữa. Còn cho thú vật ăn thì nó mau mập, nếu cho thú ăn nó đâu nó ốm, ai đem tiền mà mua nữa. Họ không có điên của bao giờ đâu.

Người Nhứt-bôn ưa thứ gạo dài hạt là gạo Bãi-xàu và gạo Vinh-long. Họ mua rồi họ cũng chế giống inh như người phương Tây vậy. Thứ gạo Bãi-xàu ít, có đầu cho đủ mà bán cho ngoại-quốc ần.

Nam-kỳ thường bán ra thứ gạo Bãi-xàu lộn gạo, nghĩa là có thứ gạo nhỏ dài hạt (Vinh-long) lộn vò. Trước khi làm tờ giao kèo thì thấy rõ ràng gạo kiểu tốt rỗng gạo Bãi-xàu lộn với gạo Vinh-long. Chứng giao gạo thì thấy gạo khác xa gạo kiểu, gạo Bãi-xàu lộn biết mấy chục thứ gạo mà ai không chê cho được. Người Nhứt-bôn chỉ dùng mua mới phải lẽ. Sao cứ mỗi năm mua hoài, thì mình chế có lẽ nghiêm chế đó có chỗ phân phờ.

Người Nhứt-ân com từ nhỏ tới lớn, có chế như vậy mới phải cho. Nói rành thì nào ngon cơm, thứ nào cũng cơm, thứ nào bỏ đường nhiều, thứ nào đặt ruộng được rượu nhiều mà lại cao chứ. Người Nhứt tuy chế gạo Nam-kỳ mà còn mua luôn, là việc quá như vậy:

Mùa màng thất, phần dân số hơn 60 triệu, không mùa gạo Nam-kỳ thì phải chịu chết đói, còn có năm thì nghe nó trúng mùa mà có sao còn mua gạo Nam-kỳ nữa. Nếu họ mua thì mình chắc là họ của mình bỏ đường nhiều hơn gạo của họ, họ đem đặt ruộng thì thanh rươi, bởi cái chế đó nên họ mới mua. Mình phải biết rằng bột gạo là của sự bỏ là hơn; chỗ gạo tròn hạt, dài hạt có cần chi cho lắm, xử nào có họ gạo lều xử này. Người Nhứt với người phương Tây thì học có một thể, con buôn bên Nhứt với con buôn bên phương Tây, tuy khác chúng tôi mặc dầu, mà họ cũng một con buôn, họ có đồng tiền họ mua sao cho khỏi chê, chế đen, chế trắng, không nói đáng cũng chế hời, sự chế bai là ở nơi chột lười con buôn.

(Còn nữa)
Lợi.

Lời dặn. — Đồn-quản thi này về sao nhân mandat chớ không nhận con timbre poste, phàm ai gửi tiền trên 0 \$ 20 thì phải gửi bằng mandat trên.

B. Q.

THÔNG BÁO (Informations)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA
Giá bạc kho nhà-gov... 41. 65
Giá lúa, ta 68 kil, chớ lời nhà máy Chợ-lớn (bao trả lại) 2 \$ 80 tới 2 \$ 35.

Sai-gòn
Chém nhau. — Hai tên thợ đồng giày người Bắc-kỳ đi tiệm đường Charner rầy lộn với nhau rồi vào đạo chém nhau đã rượt ra. Đem vào nhà thương, nghe nói cả hai đã chết.

Chê gian trá
(Thuộc rết bít, ruyền pha thêm)
Nghe cho việc buôn bán của bọn Khách-trú, thiệt là nhiều kẻ xỏ trá vô cùng; nó kiếm phương này thế kia, mà cái có lợi là Đổng-bang ta quá đời.

Lưu nay những ruyền chác mà pha nước lạnh, thì Đổng-bang ta cũng chán biết rồi; nay lại bày ra việc bán thuốc tau mà rết bít, là một việc ít người hay đạo. Mỗi đây tôi gặp một chuyện ăn gian cách khác của Chê rõ ràng, xin thuật lại cho Đổng-bang xét lấy, đặng rõ chế tệ ấy mà để phòng.

Vấn tôi là người ở khỉ bên tiệm hàng tên của Chê S..., mà từ năm nay tôi lại thường bán thuốc tau; ngày kia nó đi bỏ hàng mới về, tôi chạy qua mua một phết (gái), mỗi phết là 0 \$ 52, tôi thấy nó để một đồng nơi phết là hơn 30 phết mà nó không chia bán. Nó nói mà còn ruyền, lấy đũa vôi gói lên mỗi gói 2 chiếc mà bắt đố, lát nữa sẽ qua mua, tôi cũng nghĩ tới bụng, nên mua 2 gói 4 su mà nó hót.

Đến chiều lại, tôi cũng qua mua mà nó nói rằng thuốc ấy ốm để trên lâu rồi. Thôi! mua đó thuốc là mua đúng, sáng sẽ lại mua, tôi cũng nghe lời mà trở về, nhưng mà trong lòng bõ nghĩ mới chút. Vì lúc trước xa K... có nói với tôi, tiệm này bán thuốc tau mỗi gói không có dán niêm, chắc là nó rết bít. Bởi có đũa vôi cũng ruyền đem cho kí, coi có quả vậy đúng không.

Sáng lại tôi qua mua một phết thì nó lấy bàn cho tôi, tôi đem về coi thì thấy chột dán niêm cũng còn nguyên, cũng chưa bị rết bít chút nào.

Tôi nghĩ coi tiệm chột, lấy nó để một chiếc thuốc rết, chừng 3, 4 phết, tôi liền đem bán, nó nói thiệt nếu tin tiếng mà ruyền. — Chá chá Hítta con mèo của tôi phá quả, mới để máy phết thuốc đó; nó lại qua hư rách hết 3, 4 phết. Tôi thấy nói có lòng như nhiều, nên tôi tay xác đồng thuốc mà thí nghiệm. Tôi lại nói với nó rằng: Có hề gì đâu mà lo, mèo quào đó là như vậy, thì mình coi mà bán là; chớ phải một đi đâu phòng lo?

Khỏi nói nữa, tôi lấy giấy chột đi hoặc đi thuốc rết, như đầu mà chột; có lý nào mà phết thuốc tau để đặt như thế, mèo lại xé rồi ra cho được. (Nhơn-kiểu đó). Có phải là quả rằng nó rết bít mỗi phết một chút mà nhiều phết thì thành ra một đồng thuốc đó không? Đường ấy đủ sự chác-chác cho chúng ta tin chăng? Chết thiếu gì làm, nó sẽ niệm ra mà dán lại mới cách rất kì, tôi đem chẳng-chàng mà không thấy dấu gì để niệm, mới thiệt hay cho chột!

L. T. H. Binh-lê.

TÔI KHÔNG ĐÓI BỤNG!

Ấy là câu thường thủa họ hàng nghe nói trong lúc gần ngồi bữa mà dùng một thìa đường bổ dưỡng khi-lực mình đã hao tổn trong cơn làm lụng.

Trong lúc nóng nực

Nếu Chú-lớn muốn ăn uống lực bực thường thì chỉ khó dùng những rựa khi vị dạn và giá đắt (apéritifs froids) và có nhiều khi tuy đắt tiền rất hắt mệ chế kỷ trung một đôi khi lên hơi, đầu đầu cũng có bán thứ rựa ấy, hề thường uống nó thì lần lần rựa ấy làm tiêu tán niềm dịch (la manqueuse) trong bao tử rồi lần lần nó làm cho mình thực bất trí kỳ vị.

Vì sao vậy?

Trước một khắc đồng hồ khi ngồi bữa mà dùng cơm thì chẳng nên uống thứ rựa gì hết, cớ nớng:

MỘT LY BÉ

RƯỢU

QUINA GENTIANE

Là thứ rựa của các thầy tu ở vùng San-Paolo (Espagne) đất, xứ ấy là xứ nóng nực, cũng như xứ Đông-dương ta đây. Rựa này làm bệnh các thứ thảo mộc tinh bả rất có danh lên thuốc là

QUINQUINA và GENTIANE

Mà các thầy tu ấy dùng cối đường bít-hít mà nghiền ở đường làm cho đỡ nóng, mùi lại thanh thoan, dễ cho ai mà hay kén lựa cũng chẳng chê dạn.

Phải nài

mọi tiệm mình mua cái hiệu dán trên vỏ như đây:

Nhà MAZET

đường Paul Blanchy, môn bài số 10, Saigon. Xứ nóng thì mà coi, thiết quả như thì tức mà chẳng sai.

Có bán trong các tiệm hàng-xén

CÓ MỘT THỨ NÀY MÀ THÔI

(Này a quá lớn)

Có một thứ rựa Khum mana này hay trị bệnh rét, nóng lãn hay làm cho lì vị, tiêu tán hay trị bệnh tiểu nhược và tiểu thời. Rựa này rất dễ danh, thiên họ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rựa Khum khác.

Hãy coi cho kỹ hỏ tìm thế gì và phải nài cho phải cũt và có dán nhãn trắng như hình kênh đính một bên đây.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật

ATELIER de GRAVURE sur MÉTAUX & MARBRES
En Tous Genres
Paris, Modere
P. H. HODDER
C. CHATEL, La Courbe, etc.

NG. CHI-HOÀ
GRAVEUR
42, Rue Amiral-Dupré. — SAIGON

Nhà Lefranc và Công-ty
ở PARIS

LÀM MÀU VERNIS VÀ MỰC IN
Hàng DENIS FRÈRES,
một mình đại lý
cả Đông-dương

HÃY HỎI
THỨ HỘP QUỆT
HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT
HƠN CÁC THỨ
KHÁC

PHÁP-QUỐC THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
của ông lương-y GUILLÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đương của quan lương-y GUILLÉ lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHE, đau trong TÍ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÀN, ĐAU MÌNH, RẾT VỎ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỆNH KIẾT, BỆNH HỒ ĐAI, BỆNH CỘM, GHỀ CHỐC NGOÀI DA và bệnh có TRÙNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rõ tiền và rất hiên nghiệm làm cho HUỆT RA TINH KHIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐÀM hay là MẶT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đăm nào mà không có đầu kỳ tên PAUL GAGE thì chớ đàng.

LẠI CÓ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XỔ
nữa cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guillé.

Thần số trị thuốc này là nhà: PAUL GAGE FILS, một họg họg số 7 anh, đường GREVILLE St GERMAIN môn bài số 6, ở tại có thành PARIS, và trong các nước PHƯƠNG ĐÔNG có bán

KHOẢN CHẤT THUY
(Nước muối kim thuy)

VICHY
PHÁP-QUỐC-TUYÊN
VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên vỏ ở: Trị bệnh đau Thận, bệnh đau Răng-quang, bệnh Phong-mà nước da. Thuyết-tâm-tâm (hỏi) — theo này, chỉ theo này.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bệnh đau gan và bệnh đăm.
VICHY HOPITAL trị bệnh thương tí, trường nhớt.
Này coi chừng để giữ mợ, khi mua phải chỉ cho đúng thứ nước nào mình muốn đàng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TỬ
SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ty mà ra. — Có hộp và có vỏ.
PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.
COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đẹp nước mặt (mặt-khi-chất).

HIỆU TO LANGSA "LA SEMEUSE"
XE MÁY HUẾ LÊ ĐỀ ĐI ĐƯỜNG XA KIỂU 0.

Vanh bánh xe bằng cây và bằng Aluminium (Tổ-phần) hoặc bằng thép y minh lựa
Vỏ Cao-su Bergougnan (hỏi) « Le Gaulois » túi da bả gộc, có đưng:
2 cái chĩa khóa; 2 cái trục; 2 cái trục và 2 bộ phụ tùng. Tay cầm bộ bánh tự y minh lựa.

Xe vành cây và Aluminium
Bánh xe THÔNG-THÁ
Giá 60 \$
Vành bằng sắt 55 \$

Xe bánh cây và Aluminium
Tum « EADIE »
Núm xe thông-thá và giầy ngừng
bánh xe chổi lại

Bán tại Hàng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY, môn bài số 88, đường Kinh-lập, SAIGON.
Nên quý thơ đến hàng Berthet, Charrière và Công-ty xin sách riêng có vẽ kiểu và chỉ giá cả.
tại hàng này cũng có thứ xe hiệu « EODE » rẻ và chắc, từ 47 \$ một cái sắp lên, bánh xe thông-thá có túi da, ống thụt, chia khóa và bình dầu.

Le Directeur-Gérant : F.-H. SCHNEIDER
Certifié Financier.
Saigon, le

Carte de légalisation de la signature
Saigon - Imp F.-H. SCHNEIDER
le 8-1-18

Saigon, le

Le Maire de la Ville de Saigon